

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่อง

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-7
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-11

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอ่างทอง	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ได้แก่ วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนายั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ดิน 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละ ของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

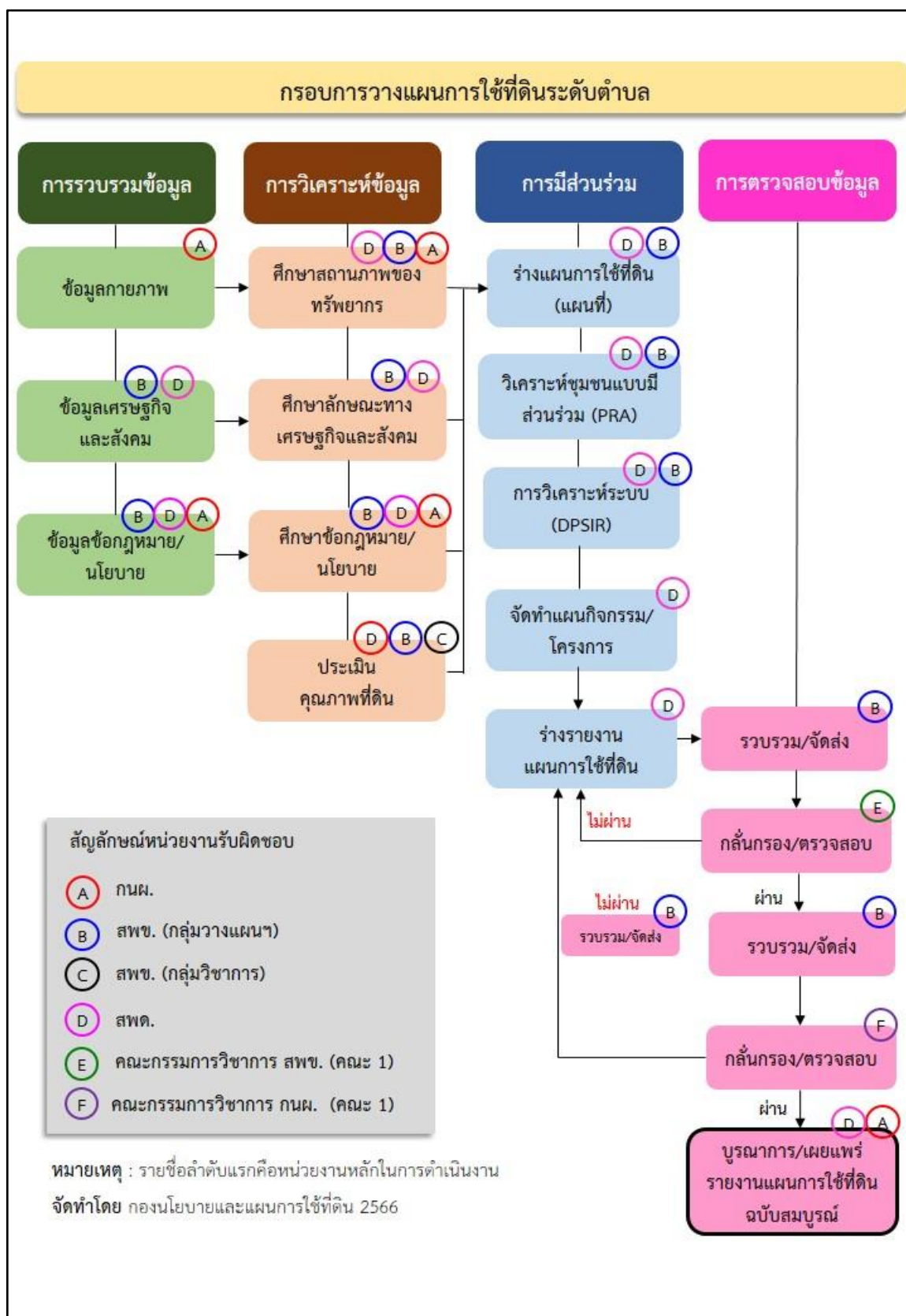
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ไผ่ฉ่ำน่าอยู่ สาธารณูปโภคทั่วถึง คำนึงถึงความปลอดภัย ใส่ใจการศึกษา พัฒนาเทคโนโลยี” (องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ฉ่ำ, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

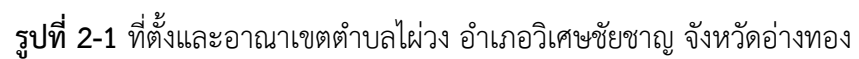
บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอสว่างวีระชัย มีพื้นที่ประมาณ 14.84 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,273 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสาวร้องไห้ ตำบลห้วยคันแหลม อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลนาคู อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยคันแหลม ตำบลหลักแก้ว อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดอนสะแก

หมู่ที่ 5 บ้านดอนกลาง

หมู่ที่ 2 บ้านไผ่ฉ่ำ

หมู่ที่ 6 บ้านดอนกระทุ่ม

หมู่ที่ 3 บ้านหนองหล่ม

หมู่ที่ 7 บ้านอ้อล้อม

หมู่ที่ 4 บ้านต้นทอง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองดอนกระทุ่ม คลองไผ่ฉ่ำ คลองไผ่ฉ่ำ คลองลานช้าง คลองสามหนอง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม และเดือนธันวาคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,000.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 104 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 229.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

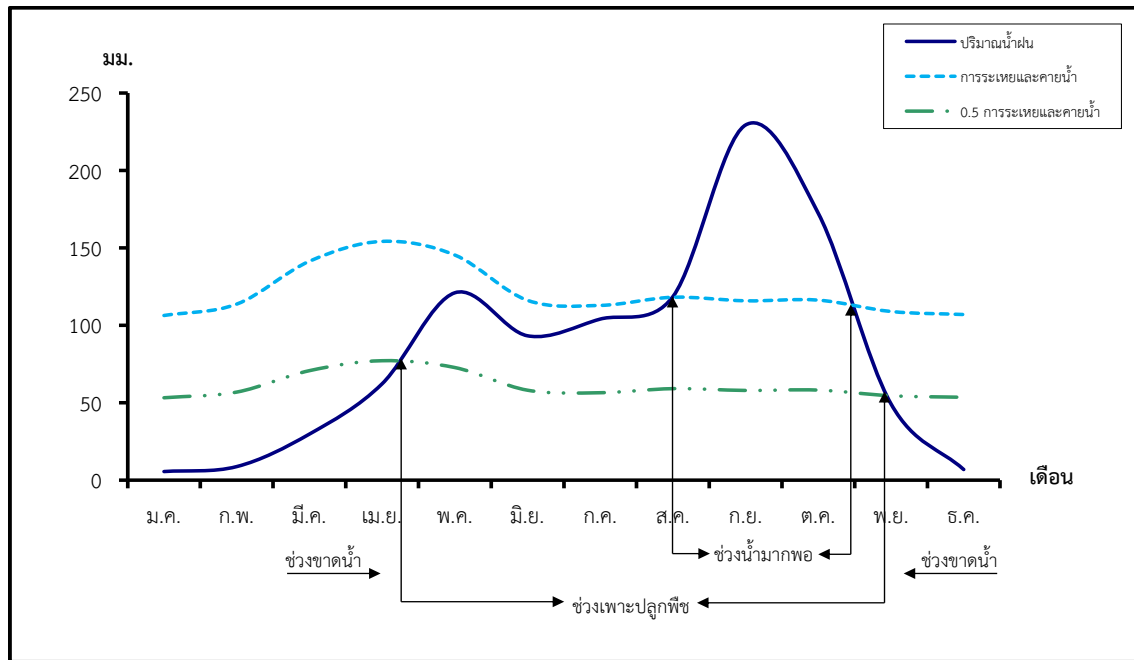
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุพรรณบุรี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝน
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	ใช้การ ²
ม.ค.	21.0	32.1	26.1	71.0	5.5	1.3	106.3	5.5
ก.พ.	22.9	34.1	27.8	72.0	8.7	1.3	113.7	8.6
มี.ค.	24.6	36.0	29.4	72.0	29.7	3.2	141.4	28.3
เม.ย.	25.9	37.3	30.7	71.0	62.2	5.2	154.2	56.0
พ.ค.	26.1	36.2	30.3	74.0	121.0	12.4	145.4	97.6
มิ.ย.	25.8	35.2	29.6	75.0	93.2	12.7	116.1	79.3
ก.ค.	25.4	34.4	29.0	76.0	104.0	14.7	112.8	86.7
ส.ค.	25.2	34.4	28.9	76.0	118.5	15.7	118.1	96.0
ก.ย.	25.0	33.8	28.6	80.0	229.4	18.3	115.8	145.2
ต.ค.	24.7	32.9	28.4	80.0	172.3	14.2	116.3	124.8
พ.ย.	23.3	32.3	27.5	74.0	49.2	4.6	108.9	45.3
ธ.ค.	21.0	31.3	25.8	70.0	6.8	1.3	107.0	6.7
เฉลี่ย	24.2	34.2	28.5	74.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,000.5	104.9	1,455.9	780.0

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอ่างทอง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ม่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,106 ไร่ หรือร้อยละ 11.92 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้าน บนม้านราบ ถนน และสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 7,889 ไร่ หรือร้อยละ 85.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 7,307 ไร่ หรือร้อยละ 78.80 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส
 - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 371 ไร่ หรือร้อยละ 4.00 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง กล้วย และไม้ผลผสม เป็นต้น
 - 2.4) พืชสวน มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก กระเจียบเขียว และ ไม้ดอก ไม้ประดับ
 - 2.5) พืชไร่ เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 43 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
 - 2.6) พืชไร่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ บัว

2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 274 ไร่ หรือร้อยละ 2.96 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ คลองชลประทาน แม่น้ำลำห้วย ลำคลอง และบ่อน้ำในไร่นา

4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,106	11.92
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	908	9.79
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	94	1.01
U405	ถนน	102	1.10
U605	สถานีบริการน้ำมัน	2	0.02
A	พื้นที่เกษตรกรรม	7,889	85.08
A101	นาข้าว	7,307	78.80
A304	ยูคาลิปตัส	13	0.14
A401	ไม้ผลผสม	21	0.23
A405	มะพร้าว	6	0.07
A407	มะม่วง	258	2.78
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	11	0.12
A407/A415	มะม่วง/มะละกอ	15	0.16
A411	กล้วย	30	0.32
A415	มะละกอ	17	0.18
A422	มะนาว	13	0.14
A502	พืชผัก	62	0.67
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	5	0.06
A513	กระเจียวเขียว	55	0.59
A703/A902	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	43	0.46
A803	บัว	9	0.10
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	24	0.26

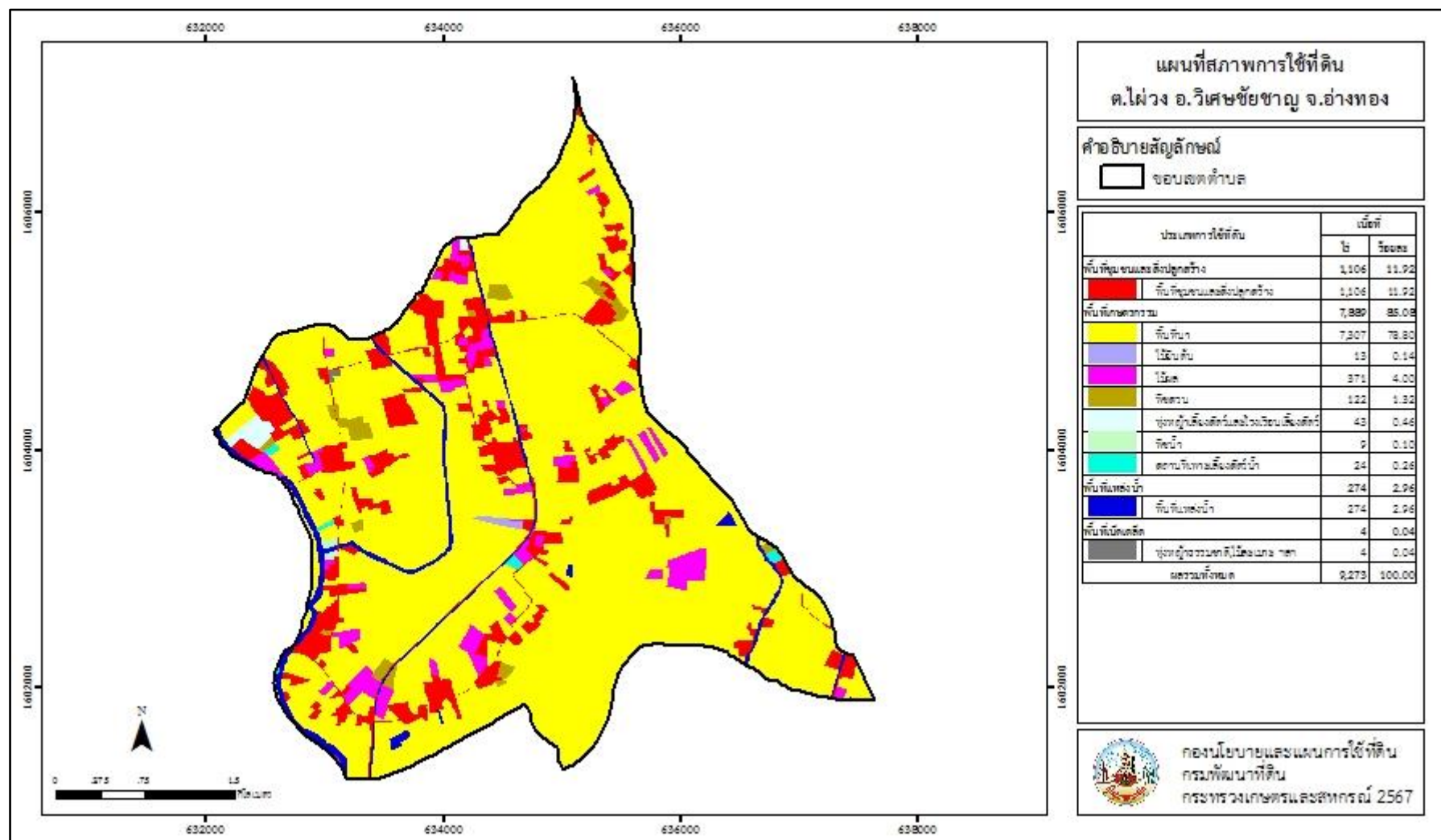
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4	0.04
M405	พื้นที่ถม	4	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	274	2.96
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	105	1.13
W202	บ่อน้ำในไร่นา	19	0.21
W203	คลองชลประทาน	150	1.62
ผลรวมทั้งหมด		9,273	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลไผ่ฉ่ำ มีประชากรรวม 3,037 คน แยกเป็นชาย 1,469 คน เป็นหญิง 1,568 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 204.69 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,090 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 536 ครัวเรือน หรือร้อยละ 49.17 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 554 ครัวเรือน หรือร้อยละ 50.83 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลไผ่ฉ่ำ	1,090	1,469	1,568	3,037
หมู่ที่ 1 ดอนสะแก	172	259	242	501
หมู่ที่ 2 ไผ่ฉ่ำ	227	297	331	628
หมู่ที่ 3 หอนงหล่ม	97	121	121	242
หมู่ที่ 4 ดันทอง	113	157	163	320
หมู่ที่ 5 ดอนกลาง	189	261	269	530
หมู่ที่ 6 ดอนกระทุ่ม	161	221	258	479
หมู่ที่ 7 อ้อล้อม	131	153	184	337

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,092	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	536	49.17
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	554	50.83

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่รวมทั้งหมด 9,273 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,090 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.51 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม 7,889 ไร่ หรือร้อยละ 85.08 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 2-2) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 14.72 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน เนื่องจากจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 536 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งรองลงมา ได้แก่ มะม่วง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีการค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 195,396 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 71,264 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 145,681 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 53,132 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 49,715 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 18,132 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลไผ่ฉ่ำ	160,236	13,207	18,083	3,869	195,396	71,264	145,681	53,132
หมู่ที่ 1 ดอนสะแก	139,855	7,007	11,946	2,130	160,938	69,622	127,261	55,053
หมู่ที่ 2 ไผ่ฉ่ำ	194,169	1,898	16,801	614	213,481	76,375	158,309	56,636
หมู่ที่ 3 หนองหล่ม	228,351	7,018	32,093	14,877	282,339	89,907	149,502	47,607
หมู่ที่ 4 ต้นทอง	117,292	30,260	35,344	6,354	189,250	72,964	146,134	56,341
หมู่ที่ 5 ดอนกลาง	120,288	32,555	15,896	8,183	176,921	64,415	125,256	45,604
หมู่ที่ 6 ดอนกระทุ่ม	143,293	7,970	11,558	526	163,347	59,849	141,391	51,804
หมู่ที่ 7 อ้อล้อม	219,441	5,897	15,841	957	242,136	75,566	185,860	58,003

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 9,273 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลไผ่ฉ่ำ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,000.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลไผ่ฉ่ำ มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองดอนกระทุ่ม คลองไผ่ลาย คลองไผ่ฉ่ำ คลองลานช้าง และคลองสามหนอง

3.2.3 **น้ำบาดาล** จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลไผ่ฉ่ำ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 12 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง พบหน่วยแผนที่ดิน 1 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม คือ หน่วยแผนที่ดิน BL-cA ชุดดินบางเลน มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,273 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสระบุรี จังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

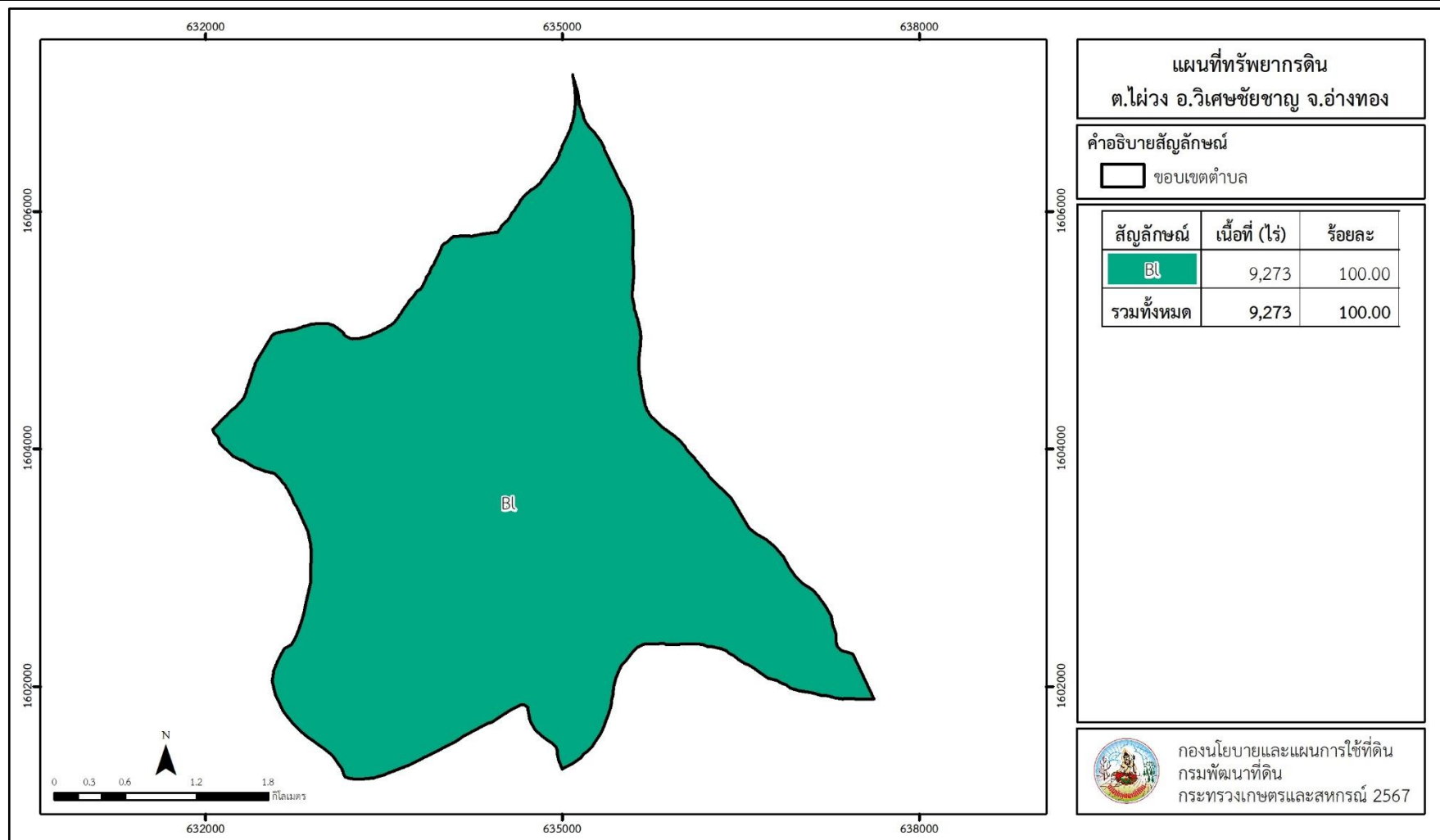
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bl-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-6.5	6.5-8.0	<2	-	9,273	100.00
รวมทั้งหมด											9,273	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลไผ่ม่วง คือ

- 1) ขาดการบริหารจัดการน้ำที่ดี การกระจายน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 2) การจัดการแปลงเกษตร ข้าวดีด โรคและแมลง มีการเผาตอซังและเศษวัสดุเหลือใช้ในแปลงเกษตร
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง (พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรมีราคาแพง) ราคาสินค้าผันผวน
- 4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 5) เข้าไม่ถึงความรู้นวัตกรรมด้านการเกษตร ชุมชนขาดเครื่องจักร
- 6) ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลไผ่ม่วง มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) บริหารจัดการน้ำที่ดี
- 2) จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำ
- 3) บริหารจัดการแปลงเกษตร
- 4) ลดต้นทุนการผลิต
- 5) ปรับปรุงบำรุงดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูก
- 1.2) ต้นทุนการผลิตสูง
- 1.3) ดินเสื่อมโทรม
- 1.4) ปัญหาเศรษฐกิจ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การบริหารจัดการน้ำที่ดี

- 2.2) ลดต้นทุนการผลิต
- 2.3) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.4) เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) น้ำไม่เพียงพอในช่วงเพาะปลูก
- 3.2) เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตร ปesticide การผลิตสูง
- 3.3) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.4) ขาดการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพิ่มผลผลิต

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) เกิดความเสียหายต่อพืชที่เพาะปลูก
- 4.2) ผลผลิตตกต่ำ
- 4.3) รายได้ลดลง ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต
- 4.4) มีภาระหนี้สิน ผลผลิตตกต่ำ ไม่มีการพัฒนา

5) การตอบสนอง (Response) มีดังนี้

- 5.1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าด้วยกัน
- 5.2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5.3) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 5.4) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.5) อบรมให้ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตร (พืช ปศุสัตว์ และประมง)
- 5.5) อบรมให้ความรู้ด้านอาชีพเสริม
- 5.6) อบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน

อนาคต

- 1) พัฒนาพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่
 - 2) ดำเนินการจัดทำการแก้ไขปัญหา และพัฒนาให้ตรงตามต้องการ โดยระบบ DPSIR
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลไผ่ม่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลไผ่ม่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงตุลาคม โดยช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคมหากมีฝนตกมากอาจทำให้ข้าวเสียหายจากน้ำท่วม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคมแต่มีน้ำไม่เพียงพอต่อการผลิต
- 2) ไม้ผล เกษตรกรจะนิยมปลูกมะพร้าว มะม่วง กล้าย มะละกอ มะนาว ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี
- 3) ไม้ยืนต้น ได้แก่ ยูคาลิปตัส
- 3) พืชผัก จะปลูกพืชผักทั่วไปตลอดทั้งปีในพื้นที่ ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ กระเจี๊ยบเขียว
- 4) พืชน้ำ ได้แก่ บัว

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ชนิดพืช												
1. ข้าวนาปี/นาปรัง	นาปรัง			นาปี							นาปรัง	
2. ไม้ผล	มะพร้าว มะม่วง กลั้วย มะละกอ มะนาว											
3. ไม้ยืนต้น	ยูคาลิปตัส											
4. พืชผัก	พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ กระเจี๊ยบเขียว											
5. พืชน้ำ	บัว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลไผ่ม่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มะพร้าว กระจับปี่เขียว มะม่วง พืชผัก ถั่ว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่वं อำเภวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลไผ่वं อำเภวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	กระเจี๊ยบเขียว	มะม่วง	พืชผัก	กล้วย
BL-cA	S1	N	N	N	N	S3r

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ

ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ม่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 7,876 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 84.93 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 7,306 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 78.80 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 368 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.97 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง กล้วย มะละกอมะนาว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น คือ ยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 121 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.30 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ กระเจี๊ยบเขียว และบัว

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ ปลาน้ำจืด

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ สุกร และเป็ด

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,109 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.96 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,107 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.94 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ สถานีบริการน้ำมัน

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 284 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 105 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน บ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ ได้แก่ พื้นที่ถม

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

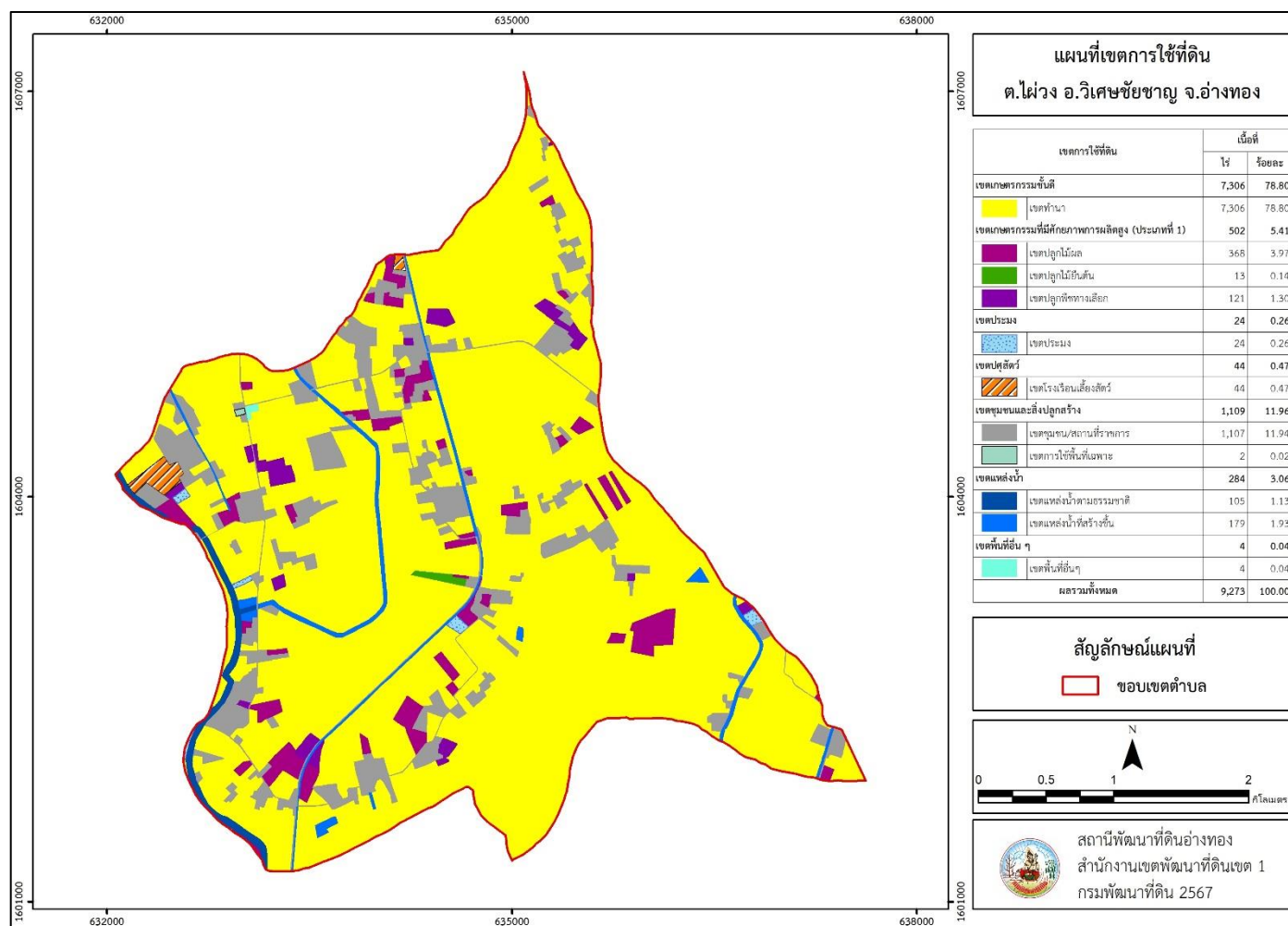
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	7,876	84.93
1.1 เขตเกษตรกรรมขั้นดี	7,306	78.80
2110 เขตทำนา	7,306	78.80
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่1)	502	5.41
2212 เขตปลูกไม้ผล	368	3.97
2213 เขตปลูกไม้ยืนต้น	13	0.14
2215 เขตปลูกพืชทางเลือก	121	1.30
1.3 เขตประมง	24	0.26
2400 เขตประมง	24	0.26
1.4 เขตปศุสัตว์	44	0.47
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	44	0.47
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,109	11.96
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,109	11.94
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	2	0.02
3. เขตแหล่งน้ำ	284	3.06
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	105	1.13
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	179	1.93
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	4	0.04
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	4	0.04
รวมทั้งหมด	9,273	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่อง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลไผ่ฉ่อง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจเจริญแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ฉ่ำ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการจัดทำโครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการจัดทำโครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบลที่ได้กำหนดไว้

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้
 - (1) อบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน
 - (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - (3) จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - (4) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - (5) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน
 - (6) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - (7) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน
 - (8) การส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)

2) การพัฒนาและการปรับปรุงทรัพยากรน้ำ มีแผนงาน/โครงการพัฒนาและปรับปรุงทรัพยากรน้ำ เพื่อแก้ปัญหาน้ำทำการเกษตรไม่เพียงพอ ปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

(1) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ลุ่ม-ดอน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตเขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกพืชทางเลือก

(1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าด้วยกัน (ชลประทานจังหวัดอ่างทอง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(2) ขุดคลองคู คลอง (โครงการชลประทานจังหวัดอ่างทอง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง)

(5) เสริมสร้างศักยภาพการตลาด และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอ่างทอง)

(6) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร (กรมการข้าว/สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(7) จัดหาเมล็ดข้าวพันธุ์ดี (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว)

(8) จัดฝึกอบรมอาชีพเสริมหลังการผลิตพืชหลัก (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง/กศน.จังหวัดอ่างทอง)

(9) อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง)

(10) ฝึกอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

(11) โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง)

2) เขตประมง

(1) โครงการอบรมให้ความรู้ด้านลดต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด (สำนักงานประมงจังหวัดอ่างทอง)

(2) โครงการอบรมด้านการเพิ่มคุณภาพการผลิตปลาน้ำจืด (สำนักงานประมงจังหวัดอ่างทอง)

(3) อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง)

3) เขตปศุสัตว์

- (1) โครงการอบรมให้ความรู้ด้านลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ปีก (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอำนาจเจริญ)
- (2) โครงการอบรมการเพิ่มคุณภาพการผลิต (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอำนาจเจริญ)
- (3) โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

- (1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าด้วยกัน (ชลประทานจังหวัดอำนาจเจริญ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- (2) โครงการขุดลอกคู คลอง (โครงการชลประทานจังหวัดอำนาจเจริญ)
- (3) โครงการสนับสนุนการบำบัดน้ำ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลไผ่ฉ่าง เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2567 ได้มีประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับ จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม ขุดลอกแหล่งน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าหากัน เนื่องจากน้ำในคลองส่งน้ำไม่สามารถส่งมาถึงพื้นที่ทำการเกษตร จึงต้องการคลอง หรือคูเข้าถึงพื้นที่นา การลดต้นทุนการผลิตทั้งพืช ปศุสัตว์ ประมง ภาครัฐกำกับดูแลราคาปัจจัยการผลิต และราคาผลผลิตทางการเกษตร พื้นที่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลไผ่ฉ่าง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลไผ่ฉ่างในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ขาดการบริหารจัดการน้ำที่ดี การกระจายน้ำทั้งระบบแหล่งน้ำตื้นเขิน 2) บริหารจัดการแปลงเกษตร 3) ลดต้นทุนการผลิต 4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

ในกรณีของปัญหาด้านทุนในการผลิตสูง เนื่องจากเมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืชและแมลงมีราคาสูง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต ได้แก่ ค่าน้ำมันในการสูบน้ำในแต่ละครั้ง อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าไถ ค่าใส่ปุ๋ย ค่าพ่นสารเคมี ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย) เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรควรมีระบบการบริหารจัดการแปลงโดยแนวทาง ดังนี้ การเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่คุณภาพดีจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เลือกพันธุ์ข้าว และใช้อัตราปลูกที่เหมาะสม กับพื้นที่และระยะเวลาปลูก ลดการเกิดโรค แมลง รบกวน การเตรียมดินควรเริ่มจากการการเก็บตัวอย่างดินก่อนการปลูกข้าวเพื่อตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารพืชในดินและการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินด้วยการไถกลบหรือหมักตอซังในนา งดเผาตอซังและฟางข้าว และช่วงพักดินควรปลูกพืชปุ๋ยสดและไถกลบช่วงออกดอก หากเกษตรกรเห็นความสำคัญและหันมาปรับปรุงบำรุงดินเชื่อได้ว่าดินที่ใช้ปลูกพืชจะมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น ทำให้มีผลผลิตและคุณภาพที่สูงขึ้นสามารถลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีให้น้อยลงได้ถือเป็นวิธีเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตพืชที่ดีวิธีหนึ่ง รวมถึงการจัดการให้น้ำอย่างเหมาะสมกับพืชและหมั่นสำรวจแมลงศัตรูในแปลงอย่างสม่ำเสมอ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและใช้สารเคมีกำจัดเมื่อจำเป็น ที่สำคัญคือเกษตรกรควรทำ

บันทึกบัญชีฟาร์มอย่างสม่ำเสมอเพื่อเปรียบเทียบการปลูกข้าวในฤดูถัดไป เพื่อดูว่าเกษตรกรลดต้นทุนการผลิตด้านใดได้บ้าง

ในกรณีของปัญหาวัชพืช (ข้าวตืด/ระมาน) ที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการติดมากับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรมีการใช้พันธุ์ข้าวจากแหล่งไม่มีคุณภาพในรอบ 1 ปี หรือติดมากับอุปกรณ์ในการทำนา เครื่องมือเตรียมดิน เกือบเกี่ยวหรือภาชนะบรรจุข้าว โดยเฉพาะรถเกี่ยววนวดข้าว เมื่อไปเกี่ยวข้าวในแปลงที่มีการระบาดของข้าววัชพืชรุนแรง เมล็ดข้าวที่ติดมากับรถเกี่ยววนวด มีจำนวนประมาณ 2-5 ถึง ซึ่งมีโอกาสที่เมล็ดข้าววัชพืชติดมาด้วย และมาร่วงหล่นในนาแปลงใหม่ที่รถเกี่ยววนวดข้าวลงทำงาน รวมถึงการแพร่ไปกับน้ำในระบบชลประทาน (ข้าวหาง ข้าวครึ่งเมล็ด) ลอยไปกับน้ำลงสู่แปลงนาได้ ข้าววัชพืชหรือข้าวตืดนั้นมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว มีความสามารถในการแข่งขันได้ดีกว่าข้าวปลูก อาจมีความสูงมากกว่าข้าว จึงมีความสามารถในการแย่งแสงธาตุอาหารและแสงแดดมากกว่าข้าว ข้าววัชพืชที่ต้นสูงจะล้มทับข้าวในระยะออกรวงทำให้ต้นข้าวปลูกเสียหาย บางชนิดออกดอกเร็วกว่าข้าวปลูกและเมล็ดส่วนใหญ่ร่วงก่อน จึงไม่ถูกเก็บเกี่ยวไปพร้อมกับข้าวปลูกทำให้ผลผลิตข้าวลดลงได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ และมีเมล็ดสะสมอยู่ในแปลงนา ซึ่งจะเพิ่มความหนาแน่นมากขึ้นในฤดูต่อไป ข้าววัชพืชที่ร่วงสะสมอยู่ในนามีระยะพักตัวหลากหลาย จึงไม่ไถ่ถอนพร้อมกันทั้งหมด ทำให้ยากต่อการกำจัด ดังนั้นเกษตรกรสามารถทำการป้องกันปัญหาข้าววัชพืชได้โดยการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์มาตรฐานไม่มีข้าววัชพืชปลอมปน ทำความสะอาดเครื่องจักรกลเกษตรก่อนการทำงานในแปลงทุกครั้ง ส่วนเรื่องการใช้น้ำในระบบชลประทานที่ผ่านพื้นที่ที่มีการระบาดของข้าววัชพืช อาจมีเมล็ดข้าววัชพืชลอยมากับน้ำได้ การใช้ตาข่ายกันทางน้ำก็จะป้องกันข้าววัชพืชได้ การกำจัดข้าววัชพืชโดยวิธีเขตกรรม เป็นการผสมผสานหลายวิธีการในทุกขั้นตอนของการทำนาจะช่วยแก้ปัญหาข้าววัชพืชได้ไม่ต้องพึ่งพาสารกำจัดวัชพืชหรือสารเคมีใดๆ การกำจัดเมล็ดข้าววัชพืชโดยล่อให้งอกแล้วไถกลบ โดยเริ่มจากการเตรียมดินโดยการไถ พรวน หรือคราดทำเทือก ควรเว้นช่วง 2-4 สัปดาห์ เพื่อเว้นระยะเวลาให้เมล็ดข้าววัชพืชที่ยังเหลืออยู่ในดินได้มีโอกาสพักระยะพักตัวมากขึ้น โดยการมีขั้นตอนดังนี้ ปลอ่ยให้แปลงแห้งก่อนการเก็บเกี่ยวข้าวประมาณ 10 วัน หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วปลอ่ยให้แห้งต่ออีก อย่างน้อย 1 สัปดาห์ แล้วเอาน้ำเข้าแปลงพอชื้น เพื่อให้เมล็ดข้าววัชพืชงอก ไถกลบ ปลอ่ยแปลงในสภาพชื้นต่ออีก 1-2 สัปดาห์ เพื่อให้เมล็ดข้าววัชพืชที่หลงเหลืออยู่งอกขึ้นมาอีก แล้วไถทิ้ง การล่อให้งอกแล้วไถกลบทำลายในแต่ละครั้งสามารถลดปริมาณข้าววัชพืชลงได้มากกว่า 50 % การตรวจตัดข้าววัชพืชเป็นการลดปัญหาไม่ไห้ข้าววัชพืชผลิตเมล็ดสะสมในแปลงนาเพิ่มขึ้นในระยะแตกกอเริ่มเห็นความแตกต่างค่อนข้างชัดเจน โดยจะสังเกตเห็นข้าววัชพืชส่วนใหญ่มีความสูงมากกว่า ลำต้นและใบมีสีอ่อนกว่าข้าวปลูก ระยะนี้ต้องใช้วิธีถอนต้นข้าววัชพืชทิ้ง พอถึงระยะออกดอกจะเห็นความแตกต่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยข้าววัชพืชส่วนใหญ่จะออกดอกก่อนข้าวปลูก ระยะนี้ต้องใช้วิธีตัดชิดโคนต้นข้าววัชพืช แล้วนำไปทิ้งนอกแปลง เนื่องจากข้าววัชพืชงอกไม่พร้อมกันจึงแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างข้าวปลูกกับข้าววัชพืช และการกำจัดข้าววัชพืชโดยใช้สารกำจัดวัชพืช ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากข้าววัชพืชมีพันธุกรรมใกล้ชิดข้าวปลูกมาก และมีความหลากหลายทางชีวภาพ สารกำจัดวัชพืชที่สามารถกำจัดข้าว

วัชพืชได้ก็จะเป็นพืชต่อข้าวปลูกด้วยจึงเป็นไปได้ที่จะหาสารกำจัดวัชพืชที่เลือกทำลายเฉพาะข้าววัชพืชโดยไม่ทำลายข้าวปลูก แต่อาศัยเทคนิคที่ทำให้สารกำจัดวัชพืชไปออกฤทธิ์กับข้าววัชพืชมากกว่าข้าวปลูกก็จะสามารถใช้สารกำจัดวัชพืชกำจัดข้าววัชพืช โดยข้าวปลูกที่โดนพิษของสารกำจัดวัชพืชน้อยกว่าจะสามารถฟื้นตัวได้ในระยะเวลา 1-2 สัปดาห์ โดยสามารถใช้ได้ 3 ระยะดังนี้ 1) ใช้สารกำจัดวัชพืชหลังเตรียมดินก่อนหว่านข้าวหลังจากไถเตรียมดิน ทำเทือก และปรับระดับให้สม่ำเสมอ ให้ขังน้ำไว้ 3-5 เซนติเมตร ฟนหรือหยดสารกำจัดวัชพืชลงในน้ำ สารกำจัดวัชพืชจะทำลายต้นอ่อนของข้าววัชพืช และวัชพืช ขังน้ำไว้ 3-5 วัน ระบายน้ำออกจากแปลงนาให้หมด แล้วหว่านข้าว สารกำจัดวัชพืชส่วนใหญ่ที่ละลายอยู่ในน้ำก็จะออกจากแปลงนาไปพร้อมกับน้ำที่ระบายออกไป ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมดินที่เรียบสม่ำเสมอซึ่งจะทำให้ขังน้ำและระบายน้ำออกอย่างสมบูรณ์ 2) ใช้สารกำจัดวัชพืชหลังหว่านข้าวแล้ว 8 - 10 วันหลังหว่านข้าว จะสังเกตเห็นได้ว่าข้าวปลูกสูงกว่าข้าววัชพืช เพราะข้าวปลูกมีการแช่น้ำและหุ้มมาก่อน แล้วหว่านบนเทือก จึงมีอายุมากกว่า ในขณะที่ข้าววัชพืชเพิ่งเริ่มงอกหรืออยู่ในดินต้องใช้เวลางอกขึ้นมาเหนือดิน จึงมีต้นเตี้ยกว่า อาศัยความสูงที่ต่างกันนี้ ปล่อน้ำเข้านาให้ท่วมยอดข้าววัชพืช แต่ไม่ท่วมสะดือข้าวปลูกหรือคอกระจ่าย ใช้วิธีหว่านสารกำจัดวัชพืชลงในน้ำ ถ้าเป็นสารกำจัดวัชพืชชนิดน้ำต้องคลุกกับทรายก่อนหว่าน สารกำจัดวัชพืชที่คลุกทรายก็จะละลายน้ำและดูดซึมเข้ายอดข้าววัชพืชที่อยู่ปรึมน้ำ แต่ดูดซึมเข้าข้าวปลูกน้อยกว่าเพราะสูงพ้นน้ำแล้ว ดังนั้นจะใช้วิธีฉีดพ่นไม่ได้เพราะจะเป็นอันตรายกับข้าวปลูกมากกว่าข้าววัชพืช และจะต้องมีการเตรียมดินเรียบสม่ำเสมอเช่นกัน 3) ใช้สารกำจัดวัชพืชลูบรวงข้าววัชพืชในระยะออกรวง(ตากเกสร) ใช้สารกำจัดวัชพืชลูบรวงข้าววัชพืชที่มีความสูงกว่าข้าวปลูก เพื่อให้เมล็ดลึบไม่ให้สะสมเมล็ดในฤดูต่อไป โดยใช้ผ้าที่อุ้มน้ำได้ดีพันรอบไม้ไผ่ยาวประมาณ 2 เมตรมัดให้แน่น ราดด้วยสารกำจัดวัชพืชที่เตรียมไว้พรมไม้ให้มากจนหยดจะทำให้ข้าวปลูกที่อยู่ด้านล่างเสียหาย อย่างไรก็ตามการใช้สารกำจัดวัชพืชลูบรวงข้าววัชพืชนี้จะมีผลเฉพาะข้าววัชพืชที่ต้นสูงและออกดอกก่อนข้าวปลูกเท่านั้น การกำจัดข้าววัชพืชต้องทำแบบผสมผสานและต่อเนื่อง จากวิธีการป้องกันปัญหาข้าววัชพืช การกำจัดข้าววัชพืชโดยวิธีเขตกรรมและการกำจัดข้าววัชพืชโดยใช้สารกำจัดวัชพืชเกษตรกรจะต้องใช้หลายวิธีการผสมผสานช่วยกันจึงจะทำให้การป้องกันกำจัดได้ผล อย่างไรก็ตามเนื่องจากเมล็ดข้าววัชพืช มีการพักตัวหลากหลาย ตั้งแต่ไม่พักตัวเลยไปจนถึงพักตัวนานหลายปี จึงมีการทยอยงอกหากมีการระบาดของข้าววัชพืชเพียงฤดูเดียว แล้วทำการป้องกันกำจัดอย่างถูกต้อง ข้าววัชพืชก็จะไม่เป็นปัญหาในช่วงนั้น แต่เกษตรกรไม่ควรวางเฉย เพราะข้าววัชพืชที่เหลือรอดไปได้ในฤดูถัดไปเพียงต้นเดียวก็อาจผลิตเมล็ดได้มากกว่า 1,500 เมล็ด นั้นหมายความว่าในไม่ช้าข้าววัชพืชก็จะสามารถเพิ่มปริมาณและสร้างปัญหาได้ในอนาคตอันใกล้ แม้การป้องกันกำจัดจะได้ผลดีเพียงใด เกษตรกรยังจะต้องหมั่นตรวจแปลงนาทุกระยะการเจริญเติบโตของข้าว เพื่อทำการป้องกันกำจัดตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมาแล้ว และมีตัวอย่างมากมายจากแปลงนาที่ทำการกำจัดข้าววัชพืชอย่างได้ผล แต่เกษตรกรกลับละเลยการตรวจตราแปลงนาอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องจากความไม่เข้าใจถึงปัญหาข้าววัชพืชน้อยอย่างลึกซึ้ง แล้วข้าววัชพืชก็ได้กลับมาเป็นปัญหาระบาดในนาอีก

ในกรณีของการบริหารจัดการน้ำยังไม่เพียงพอในการทำการเกษตรนั้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นประชากร กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาคือจำเป็นต้องดำเนินการทั้งลุ่มน้ำที่เป็นระบบ และในส่วนของจัดการพื้นที่ในตำบลควรบำรุงรักษาระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ขุดลอกคลองส่งน้ำ ขุดลอกคลองระบายน้ำหรือซ่อมแซมพรางป้องกันน้ำท่วม ซ่อมแซมประตูน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำโดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีของปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็น เวลานานและการจัดการดินที่ไม่เหมาะสม เช่น การเผาตอซังและฟางข้าวเพื่อเร่งรอบการผลิต ไม่มีการ พักดิน ส่งผลให้โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกัน เป็นระยะเวลานาน ทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและ อินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนาไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป โดยเกษตรกร ควรเก็บตออย่างดินในแปลง เพื่อส่งวิเคราะห์ธาตุอาหารพืช จะทำให้เกษตรกรทราบถึงปริมาณธาตุอาหารเพื่อที่ เหลืออยู่ในดินหลังการเก็บเกี่ยว ทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการใส่ปุ๋ยเคมีได้อย่างถูกต้อง ลดการใส่ปุ๋ยเคมี ในปริมาณที่มากเกินไปจนความจำเป็นได้ และยังสามารถจัดการแก้ปัญหาดินของแปลงนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการ เกษตรกรควรมีการพักนาบ้าง โดยการหว่านเมล็ดปอเทืองอัตรา 5 กิโลกรัม/ไร่ หลังจากการเกี่ยวข้าว หรือหว่านก่อนการเกี่ยวข้าว แล้วกระจายฟางคลุมหน้าดินไว้เพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดิน หลังจากนั้นทำการไถ กลบปอเทืองในระยะออกดอก (45 วัน) เพื่อเป็นการเพิ่มธาตุอาหารพืชลงสู่ดินโดยเฉพาะธาตุไนโตรเจน และยัง เป็นการไถกลบข้าววัชพืช และวัชพืชในแปลงไปพร้อมกันด้วย แล้วควรปล่อยพื้นที่ทิ้งไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ แล้วค่อยปลูกพืชตาม

เกษตรกรควรได้รับความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตรที่หลากหลาย เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้เล่านั้นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย เช่น การ ทำนาควรมีการปลูกพืชผัก หรือไม้ผล บริเวณคันนาควบคู่ไปด้วย หรือเกษตรกรที่มีสระเก็บน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร ควร มีการปล่อยปลาด้วยเพื่อเป็นการหารายได้อีกทางหนึ่ง ลดการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว หรือหันมาทำการเกษตรแบบ ผสมผสาน เพื่อป้องกันราคาผลผลิตตกต่ำ รวมทั้งการฝึกอบรมการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร และอบรมอาชีพเสริมอื่นๆ เพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการทำการเกษตร โดยเกษตรกรจะมีความรู้ที่หลากหลายทางการเกษตรได้ นั้น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จะต้องเข้ามาฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร และอาชีพเสริมแก่เกษตรกร ทำให้ เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง เกิดอำนาจต่อรองในการขายสินค้า รวมถึงภาครัฐควรหาแหล่งรับซื้อสินค้า หรือมี การอบรมการเพิ่มช่องทางการขายสินค้าให้กับเกษตรกร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 7,306 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	199,350
	1.1 อบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน	21,000
	1.2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	48,750
	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	49,000
	1.6 รมรงค์โลกบดต่อซึ่งเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	47,600
	1.7 ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)	3,000
	2. การพัฒนา และปรับปรุงทรัพยากรน้ำ	500,000
	2.1 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ลุ่ม-ดอน	500,000
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 368 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	76,150
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 13 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,250
	1.2 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน	71,400
	1.3 ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)	1,500

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 121 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 3,250 1.2 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน 47,600 1.3 ส่งเสริมการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน) 750	51,600 3,250 47,600 750
5. เขตประมง เนื้อที่ 24 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน สารเร่งซูเปอร์ พด.6 ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย 6,500	6,500 6,500
6. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 44 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน สารเร่งซูเปอร์ พด.6 ผลิตสารสกัดกลิ่นเหม็นจากคอกสัตว์ 13,000	13,000 13,000
7. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 284 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 480,000	480,000 480,000
รวมเขตการใช้ที่ดิน	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 346,600 2. การพัฒนา และปรับปรุงทรัพยากรน้ำ 500,000 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 480,000	346,600 500,000 480,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	1,326,600

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1) เขตทำนา เนื้อที่ 7,306 ไร่ 2) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 368 ไร่ 3) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 13 ไร่ 4) เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 121 ไร่	(1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าด้วยกัน (ชลประทานจังหวัดอำนาจเจริญ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) (2) ขุดลอกคลองคู คลอง (โครงการชลประทานจังหวัดอำนาจเจริญ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) (3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) (4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ) (5) เสริมสร้างศักยภาพการตลาด และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ) (6) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร (กรมการข้าว/สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) (7) จัดหาเมล็ดพันธุ์ดี (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว) (8) จัดฝึกอบรมอาชีพเสริมหลังการผลิตพืชหลัก (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ/กศน.จังหวัดอำนาจเจริญ) (9) อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ) (10) ฝึกอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) (11) โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
5) เขตประมง เนื้อที่ 24 ไร่	1) โครงการอบรมให้ความรู้ด้านลดต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด (สำนักงานประมงจังหวัดอ่างทอง) 2) โครงการอบรมด้านการเพิ่มคุณภาพการผลิตปลาน้ำจืด (สำนักงานประมงจังหวัดอ่างทอง) 3) อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง)
6) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 44 ไร่	1) โครงการอบรมให้ความรู้ด้านลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ปีก (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง) 2) โครงการอบรมการเพิ่มคุณภาพการผลิต (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง) 3) อบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 284 ไร่	1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เชื่อมโยงแหล่งน้ำเข้าด้วยกัน (ชลประทานจังหวัดอ่างทอง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) 2) โครงการขุดลอกคู คลอง (โครงการชลประทานจังหวัดอ่างทอง) 3) โครงการสนับสนุนการขุดบ่อบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลไผ่ฉ่าง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขตทำนา เนื้อที่ 7,306 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 อบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนา ที่ดิน	ราย	25	25	20	-	-	70	7,500	7,500	6,000	-	-	21,000	พต.
	1.2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	150	150	150	150	150	750	9,750	9,750	9,750	9,750	9,750	48,750	พต.
	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พต.
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พต.
	1.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	กลุ่ม	2	2	2	2	2	2	9,800	9,800	9,800	9,800	9,800	49,000	พต.
	1.6 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่ม อินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	ไร่	30	30	30	30	20	140	10,200	10,200	10,200	10,200	10,200	47,600	พต.
	1.7 การส่งเสริมตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)	ตัว อย่าง	20	20	20	20	20	100	600	600	600	600	600	3,000	พต.
	2. การพัฒนาและปรับปรุง ทรัพยากรน้ำ														
	2.1 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	-	-	200	-	200	-	-	-	500,000	-	500,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 368 ไร่ 3. เขตไม้ยืนต้น เนื้อที่ 13 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	10	10	10	10	10	50	650	650	650	650	650	3,250	พต.
	1.2 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อ การปรับปรุงบำรุงดิน	ตัน	6	6	3	3	3	21	20,400	20,400	10,200	10,200	10,200	71,400	พต.
	1.3 การส่งเสริมตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)	ราย	10	10	10	10	10	50	300	300	300	300	30	1,500	พต.
4. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 121 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	10	10	10	10	10	50	650	650	650	650	650	3,250	พต.
	1.2 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อ การปรับปรุงบำรุงดิน	ตัน	4	4	2	2	2	14	13,600	13,600	13,600	6,800	6,800	47,600	พต.
	1.3 การส่งเสริมตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อการเกษตร (หมอดินตรวจดิน)	ตัวอย่าง	5	5	5	5	5	25	150	150	150	150	150	750	พต.
5. เขตประมง เนื้อที่ 24 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	สารเร่งซูเปอร์ พต.6 ผลิตสาร บำบัดน้ำเสีย	ไร่	3	2	-	-	-	5	3,900	2,600	-	-	-	6,500	พต.
6. เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 44 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.1 สารเร่งซูเปอร์ พต.6 ผลิต สารขจัดกลิ่นเหม็น	ราย	5	5	-	-	-	10	6,500	6,500	-	-	-	13,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
7. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 284 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน														
	การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	-	400,000	120,000	120,000	120,000	120,000	-	480,000	พต.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ														1,326,600	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตตำบล (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 25 พฤษภาคม 2567.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ 2567)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นางนงนุช ศรีพุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
นางมัทธนา ชัยมหารวัน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นายวัฒนา พัฒนถาวร	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิเคราะห์ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน	กรมพัฒนาที่ดิน

ผู้ดำเนินการ

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ	
นางสาวสุชารีย์ วีระกุลพิริยะ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางสาวเพชรดา ปิ่นวิเศษ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นายอภิวัฒน์ เขมะชิต	นักวิชาการเกษตร
นางยุพา บุญส่ง	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์

สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2567

